

Prevalença i factors associats a la soledat a la comarca de la Garrotxa

PROJECTE EPISOL

Glòria Bassets Pagès (Fundació Hospital d'Olot) Laura Coll Planas (UVic), Laura Teixidor (Fundació Hospital d'Olot),
Jaume Miquel March (UVic), Javier Jerez Roig (UVic), Laia Briones (UVic), Lali Rodríguez (UVic), Sílvia Palomé (Uvic)

MINISTERIO
DE SANIDAD

UVIC
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

Grup de Recerca M₃O
**Methodology, Methods,
Models and Outcomes of Health
and Social Sciences**
UVIC-UCC

Antecedents i justificació

Antecedents i objectius

- El sentiment de soledat pot generar la reducció de la qualitat de vida provocat pel patiment físic i emocional associat i l'impacte negatiu sobre la salut física i mental de les persones; també provoca un impacte socioeconòmic, vinculat als costos econòmics a nivell sanitari (ús de serveis i consum de medicaments)

Objectiu:

Determinar la prevalença i conèixer els factors associats a la soledat a la comarca de la Garrotxa en la població de 10 anys i més

Altres estudis

(2009) Mostra espanyola com a instrument (escala dJGLS). El 59% presentaven algun grau de soledat, el 42% presentaven nivells baixos de soledat mentre que quasi el 17% patia soledat moderada o greu (Sánchez-Rodríguez, 2009)

(2009) Estudis europeus estimen que gairebé el 40% de les persones de més de 65 anys experimenten algun grau de soledat (Dykstra, 2009)

(2012) Mostra espanyola d'abans de la pandèmia mostren que el 23% de les persones grans espanyoles es sentien sols/soles, un 17% que se sentien sols/soles a vegades i el 6% sovint (Losada et al. 2012)

(2015) Mostra espanyola en persones grans (escala UCLA). La majoria de les persones que vivien soles, el 63%, van presentar nivells de soledat entre moderada i severa (Velarde-Mayol, Fragua-Gil & García de Cecilia, 2015)

(2024) Estudi sobre Joventut i Soledat no desitjada a Espanya de la Fundació ONCE en col·laboració amb Ajuda en Acció. 1.800 persones d'entre 16 i 29 anys

- El 25,5% dels joves espanyols d'entre 16 i 29 anys se senten sols
- La solitud juvenil afecta més a dones (31,1%) que a homes (20,2%)
- Per edats, afecta encara més a joves d'entre 22 i 27 anys
- Les xarxes socials digitals no són importants per a la solitud. La intensitat i freqüència d'ús no tenen un efecte en la solitud no desitjada
- La pobresa incrementa el risc de solitud. Sofrir pobresa moderada o tenir dificultats per a arribar a fi de mes eleven la probabilitat de sentir solitud en un 38,5%
- Viure en municipis de grandària mitjana incrementa la solitud. La joventut de municipis de grandària mitjana (entre 50.000 i 500.000 habitants) té un major nivell de solitud, en comparació amb joves rurals o que viuen en grans ciutats

Disseny metodològic i dades de l'estudi

- Estudi interdisciplinari transversal d'àmbit local
- Població d'estudi 55.962 persones (Font Idescat 2023), Habitants de la Garrotxa de més de 10 any
- Qüestionari presencial i on-line amb la plataforma RedCap, entre 19/02/2024 i 16/04/2024
- 3495 entrades rebudes
- 1911 qüestionaris validats
- Error mostral 2,2% (IC 95%)

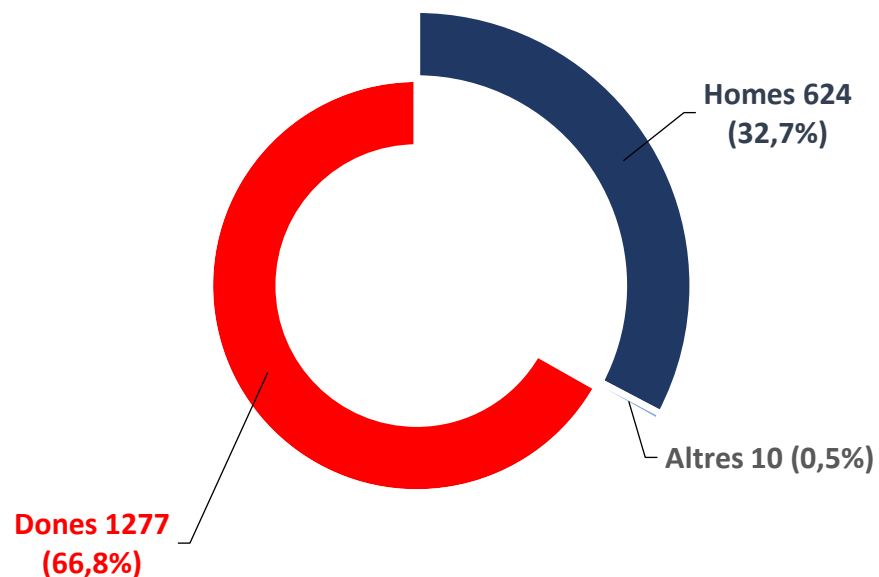
Instruments de mesura

- Soledad: Escala de Jong Gierveld
- Qualitat de vida relacionada amb la salut: l'escala EuroQoI 5D-5L (EQ-5D-5L)
- Grau de dependència : Índex de Barthel
- Benestar emocional: Escala de Benestar Mental de Warwick - Edimburg (WEMWBS) i Escala d'Ansietat i Depressió Hospitalària (HAD-Hospital Anxiety and Depression Scale-HADS)
- Suport i la xarxa social l'escala de Xarxa social de Lubben-6 (LSNS-6)
- Suport social: Escala multidimensional de suport social percebut (MSPSS) i Escala de Suport Social d'Oslo (OSSS-3)
- Hàbits d'oci i ús de noves tecnologies: l'estudi de prevalença de soledat (Díaz E)

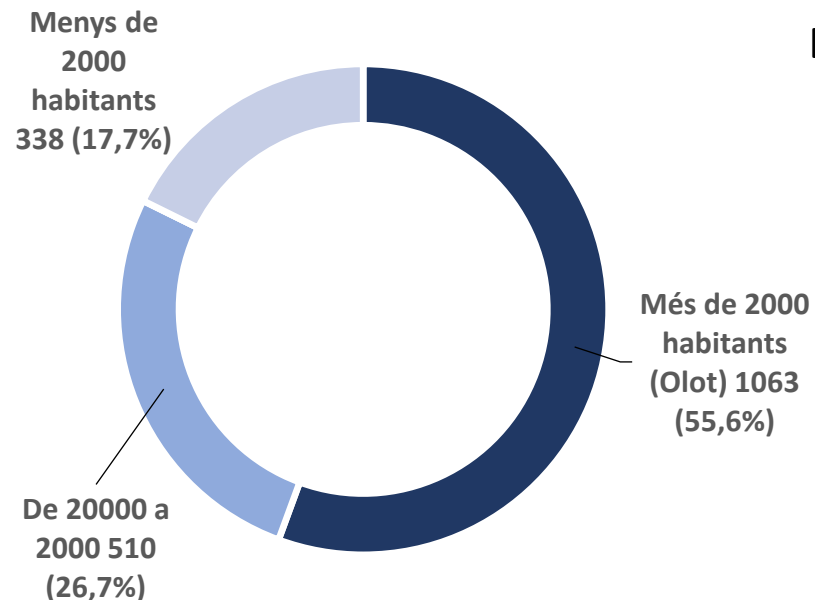
Característiques de la mostra

N= 1911

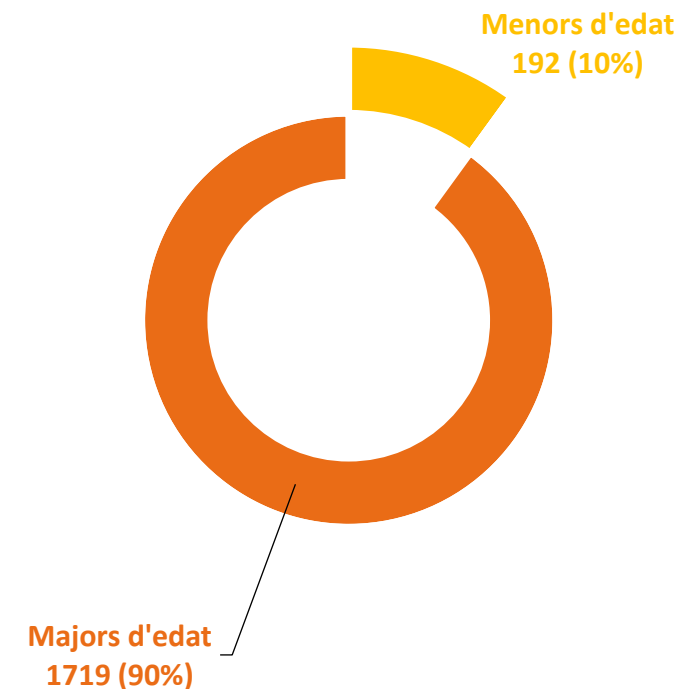
Gènere

Per número d'habitans

Edats

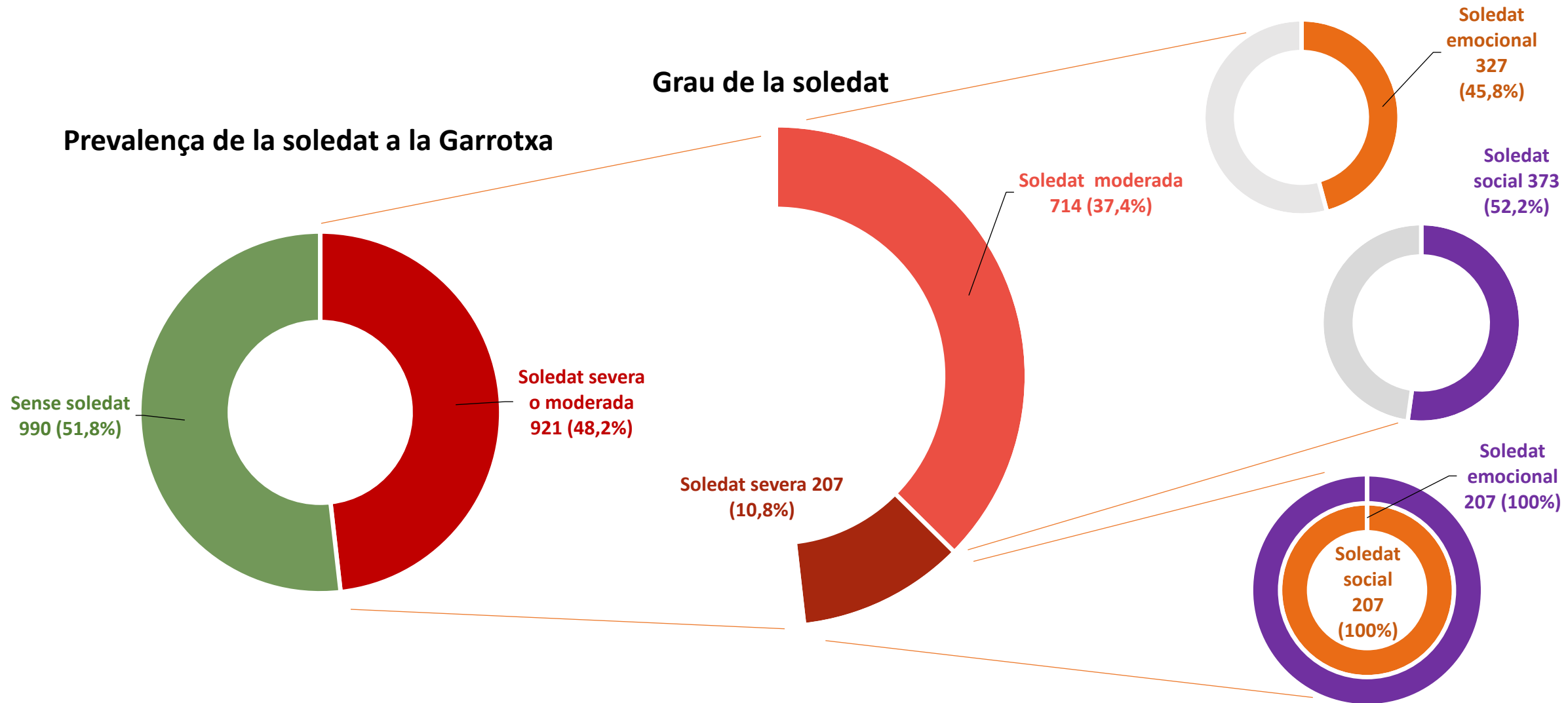

Municipis

Argelaguer, Besalú, Beuda, Castellfollit de la Roca, Maià de Montcal, Mieres, Montagut i Oix, Olot, Les Planes d'Hostoles, Les Preses, Riudaura, Sales de Llierca, Sant Aniol de Finestres, Sant Feliu de Pallerols, Sant Ferriol, Sant Jaume de Llierca, Sant Joan les Fonts, Santa Pau, Tortellà, Vall d'en Bas i Vall de Bianya

Quina prevalença hi ha de soledat a la Garrotxa?

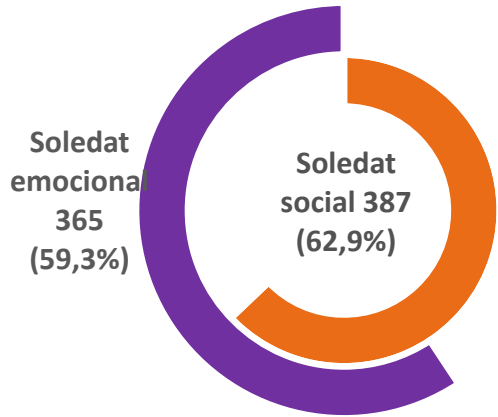
Principals resultats sobre la soledat

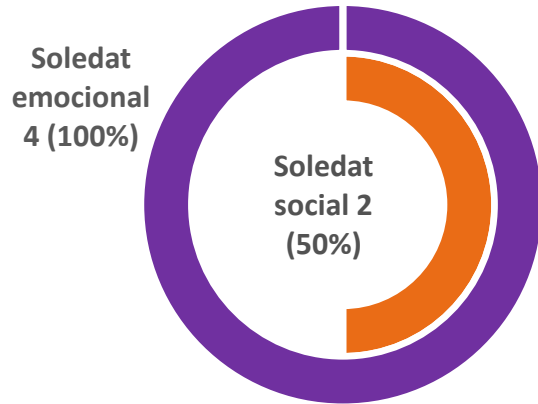
Com són les persones amb soledat de la Garrotxa?

Soledat per gènere

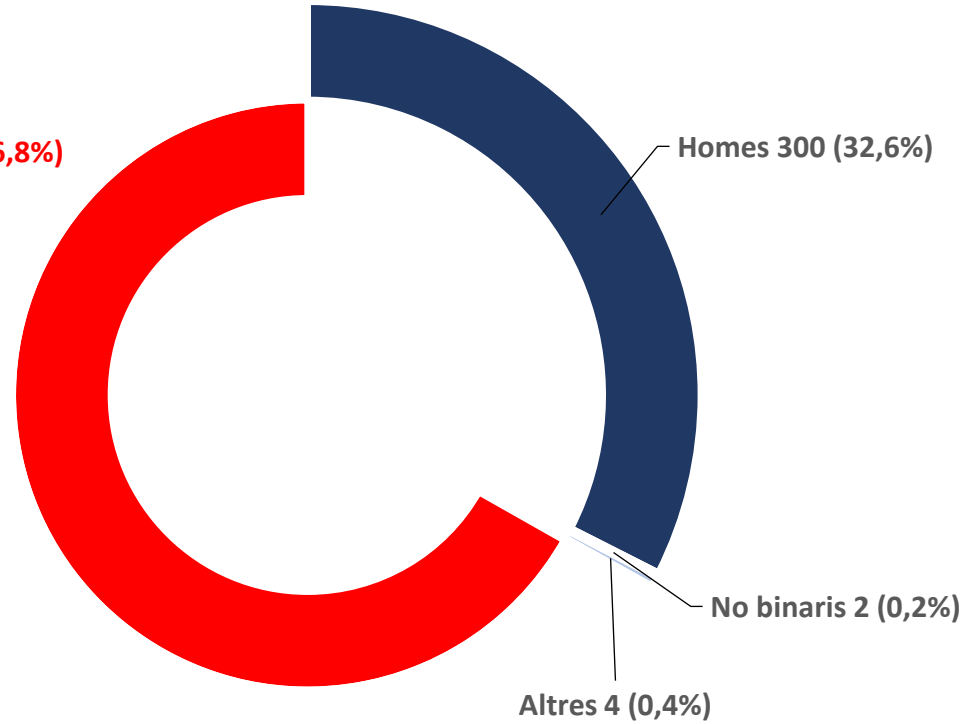
Factors soledat dones

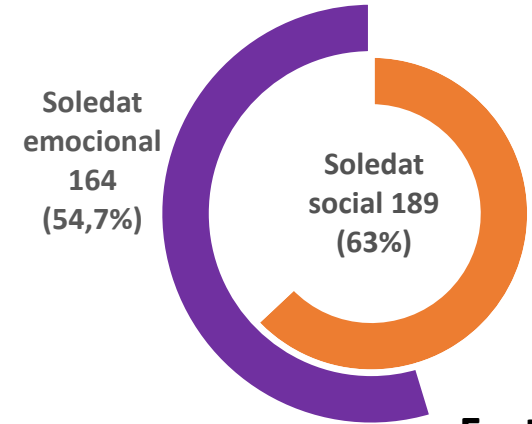
Factors soledat altres

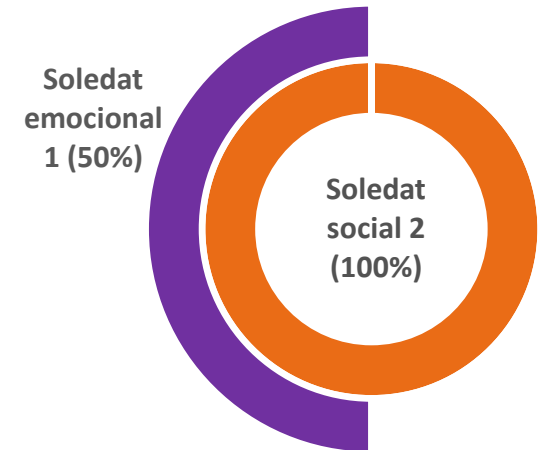
Dones 615 (66,8%)

Factors soledat homes

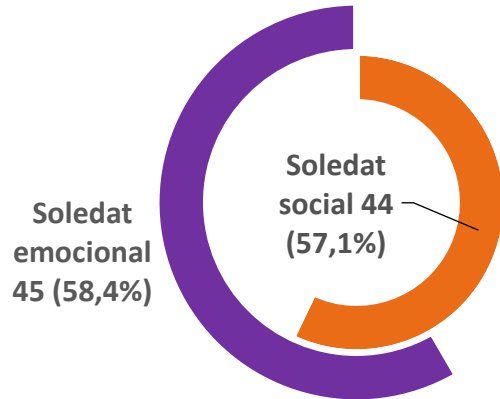

Factors soledat no binari

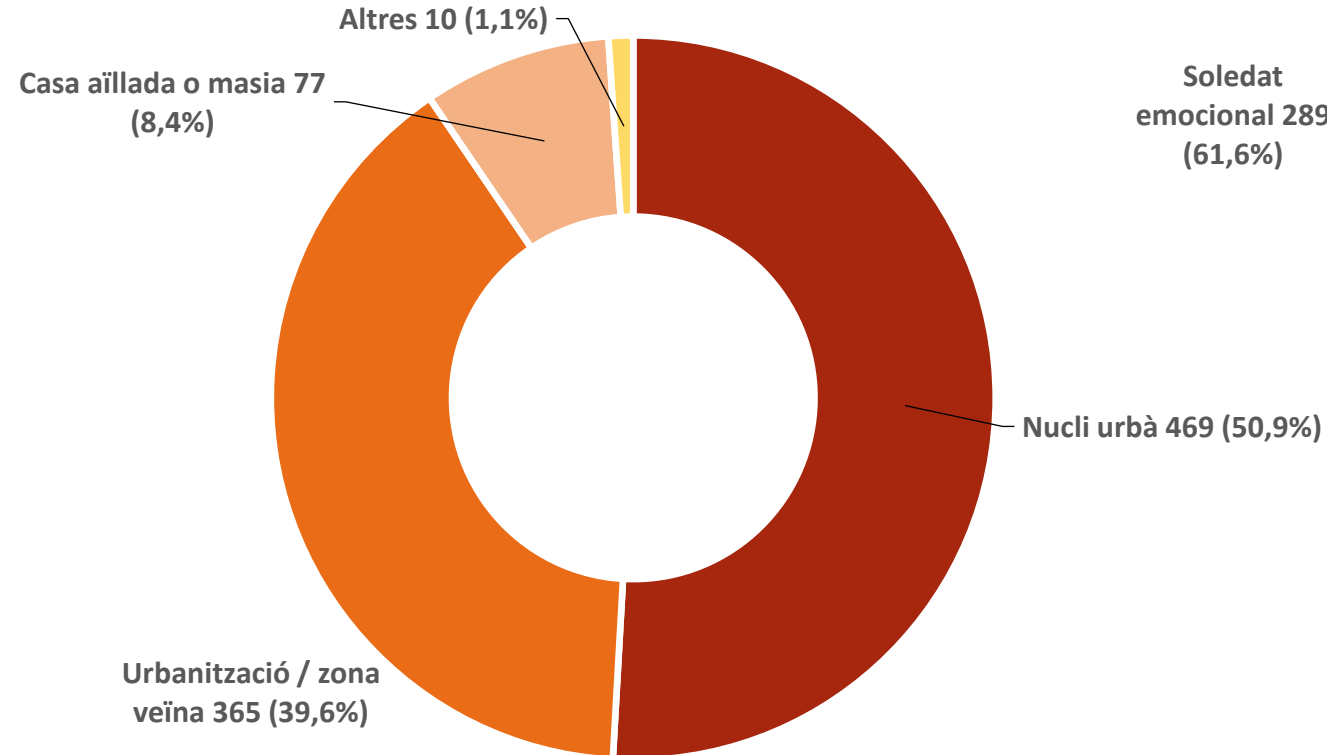
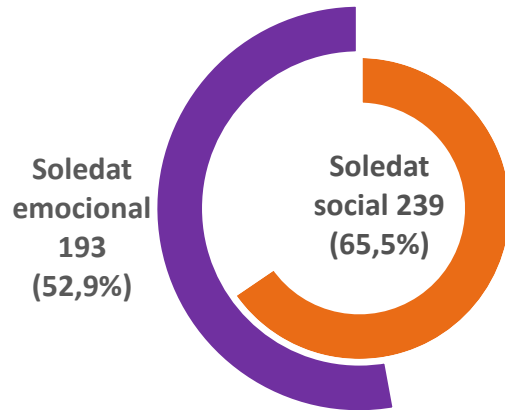

Soledat segons tipus de nucli

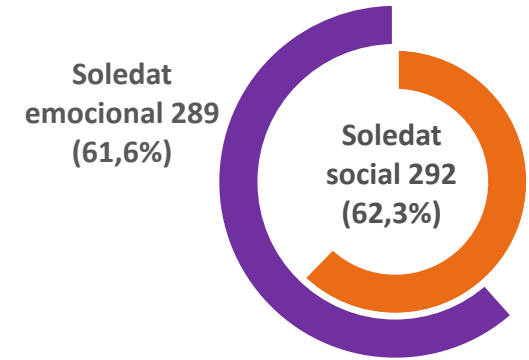
Factors soledat Casa aïllada o masia

Factors soledat Urbanització / zona veïnal

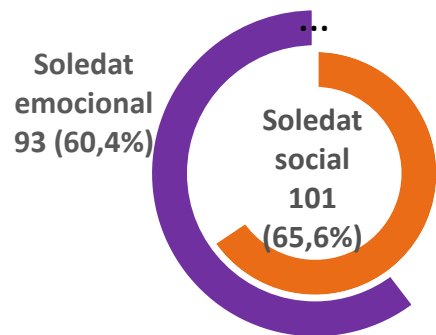

Factors soledat nucli urbà

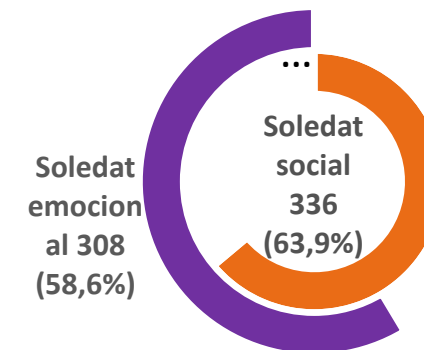

Soledat segons el tipus de municipi

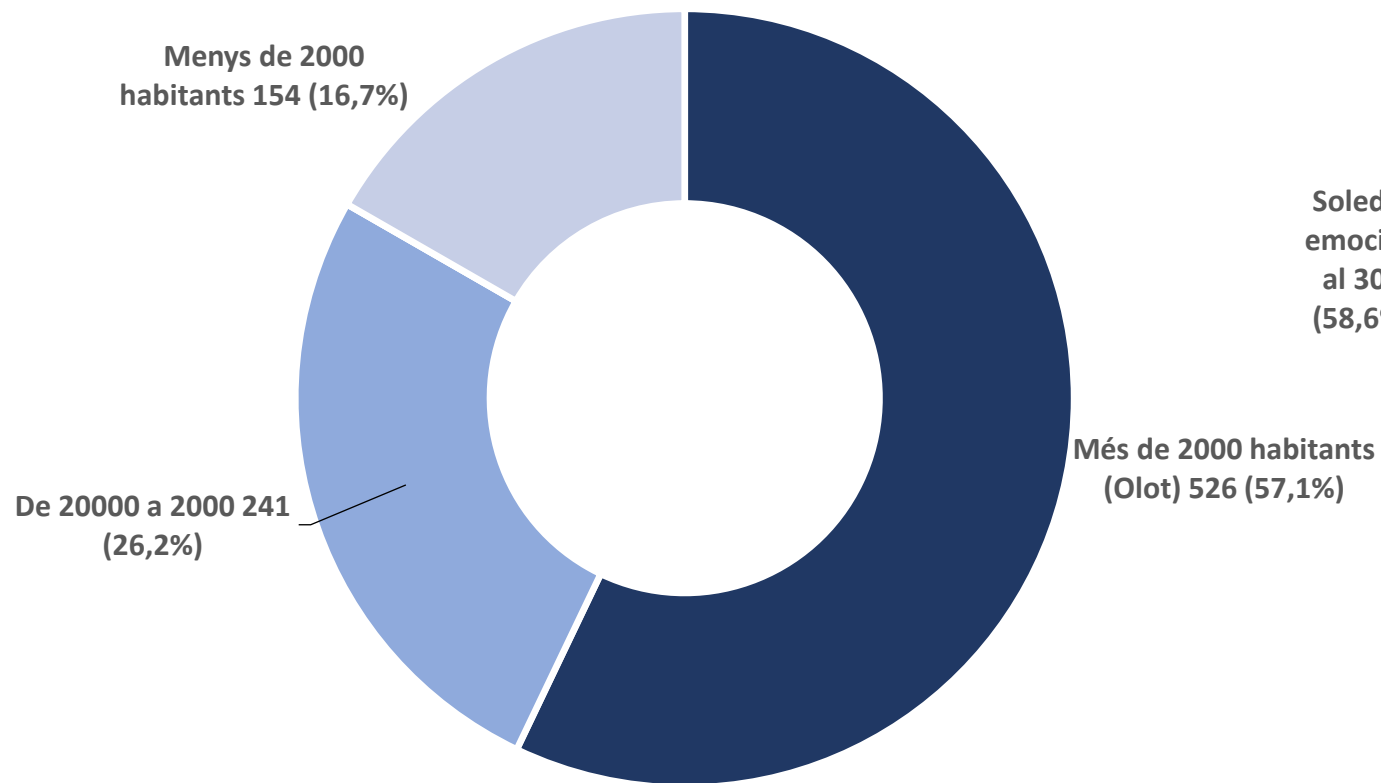
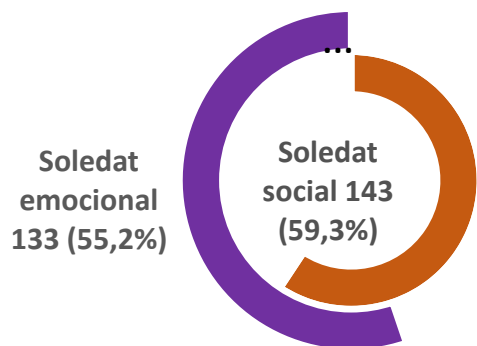
Factors soledat Menys de 2000 h

Factors soledat Més de 20000 h

Factors soledat De 20000 a 2000 h.

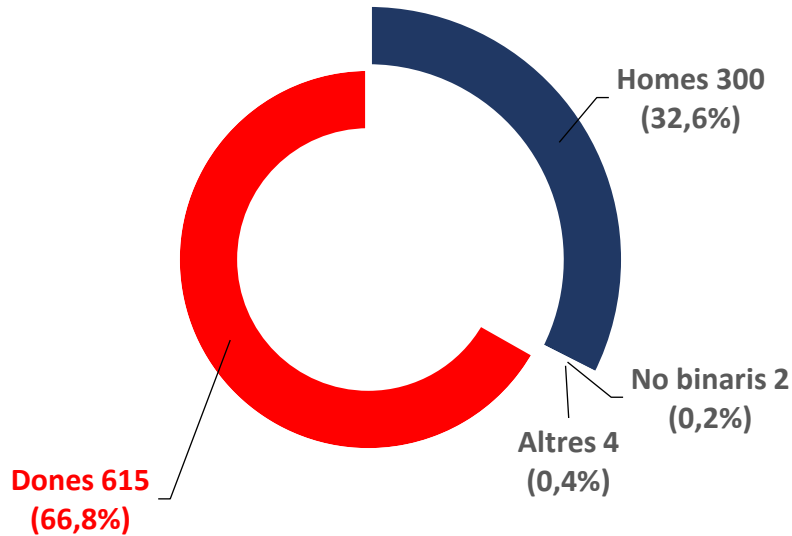
Hi ha diferències entre homes i dones pel que fa a partir soledat?

Soledat segons el gènere

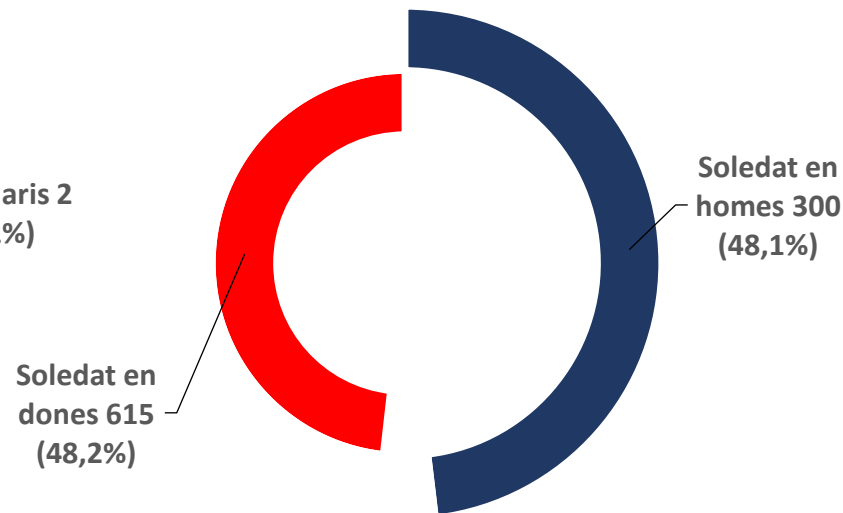
Entre homes i dones no hi ha diferències de soledat

Chi-quadrat de Pearson 0,01 (p-valor 0,973)

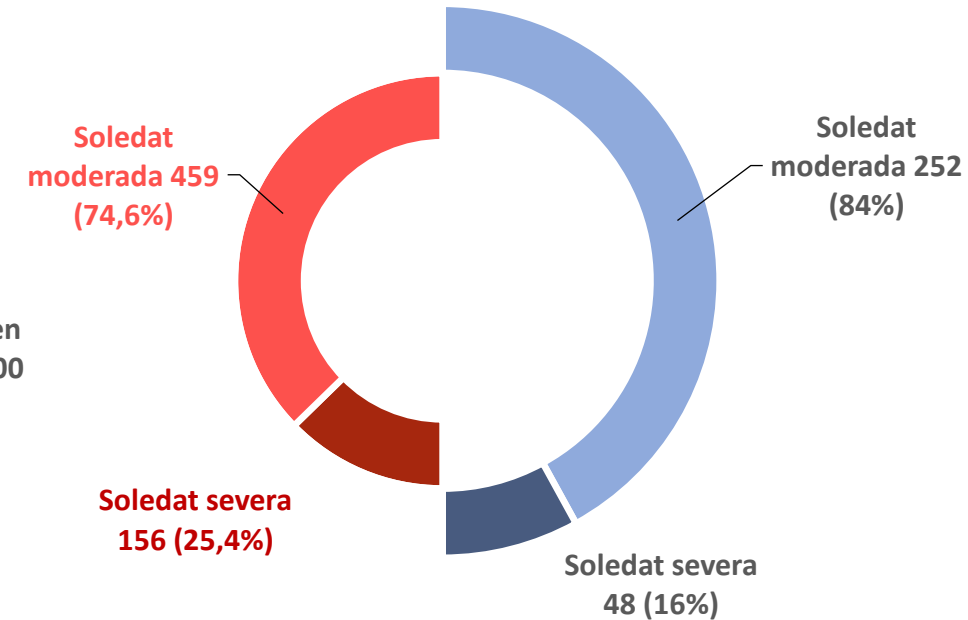
Soledat (mostra)

Comparació homes vs dones

Comparació dones vs homes

Les dones presenten una soledat més severa que els homes

Chi-quadrat de Pearson 10,210 (p-valor 0,001).

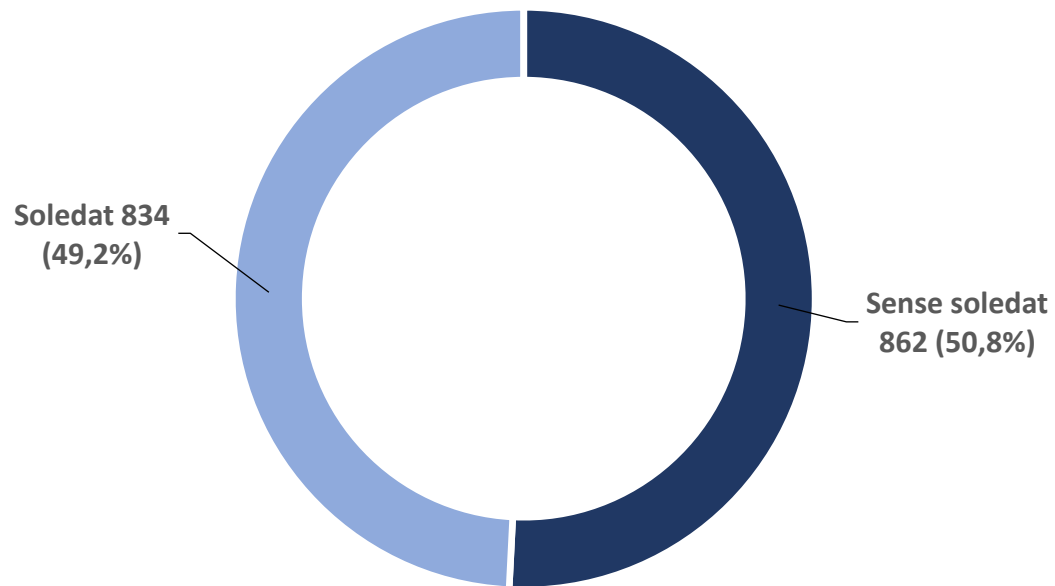
En entorn rurals hi ha més soledat?

Soledat segons l'entorn on es viu

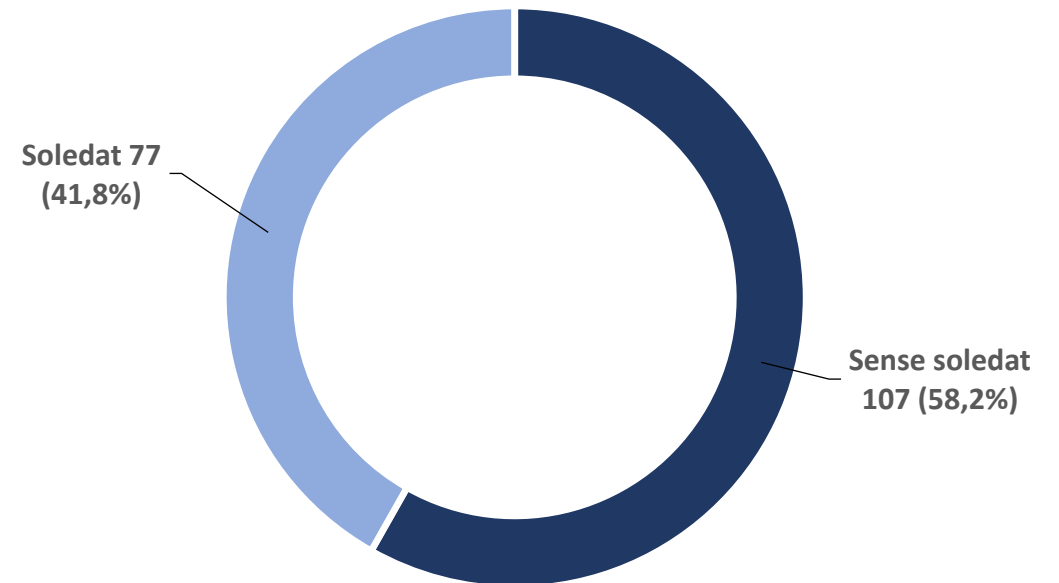
No s'han trobat diferències entre persones que viuen en un entorn rural o urbà

Chi-quadrat de Pearson 3,568 (p-valor 0,059)

Entorn urbà

Entorn rural

Segons el grau de soledat no s'han trobat diferències entre persones que viuen en entorns urbans i rurals.

Test associació lineal per lineal 1,372 (p-valor 0,241).

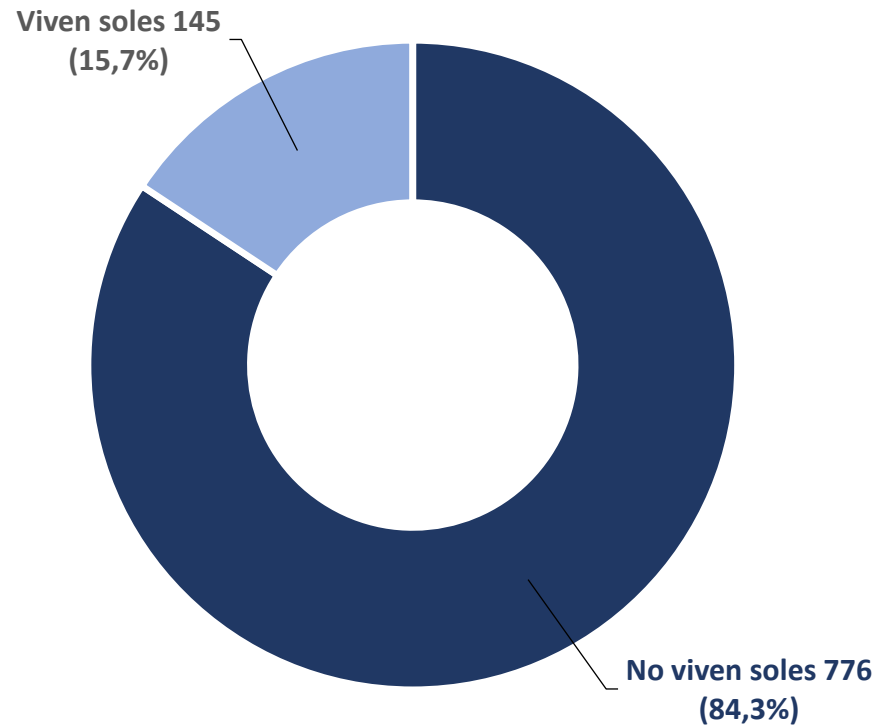
Viure sol augmenta la prevalença de soledat?

Segons com es viu

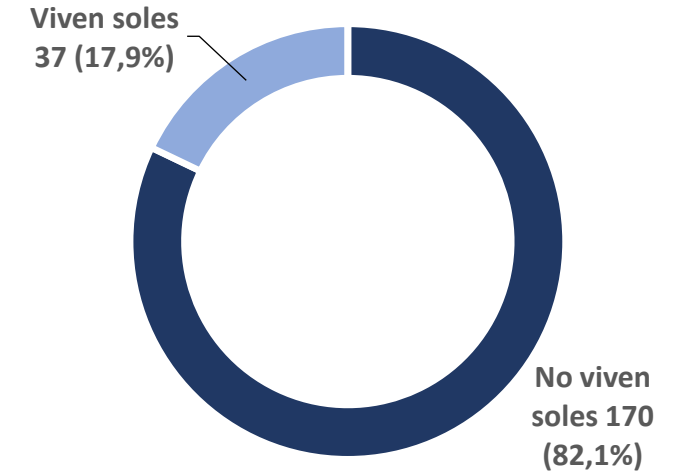
No podem afirmar que les persones que viuen soles tenen més soledat

Chi-Square test 0,914 (p-valor 0,339)

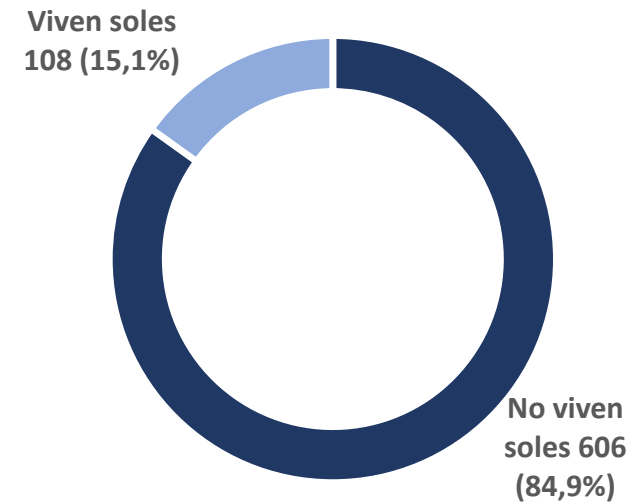
Soledat

Soledat severa

Soledat moderada

Segons com es viu

No hi ha diferències entre viure sol o acompanyat pel que fa a la soledat

Chi-quadrat de Pearson 3,322 (p-valor 0,068).

Convivència		
	No viu sol	Viu sol
No solitud	52,7% (863)	46,7% (127)
Solitud	47,3% (776)	53,3% (145)
Total	100,0% (1639)	100,0% (272)

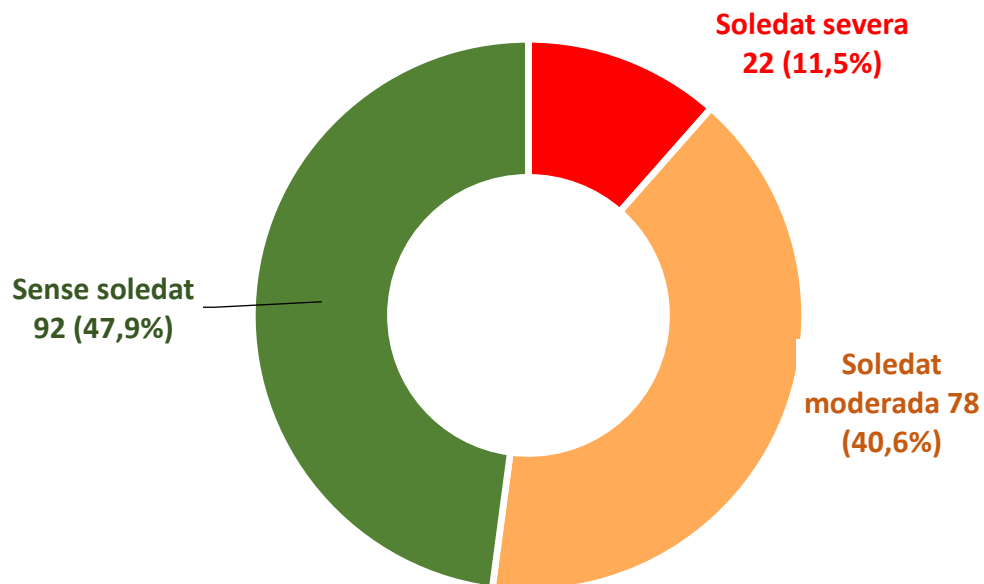
Tampoc s'han trobat diferències entre el grau de soledat i si viuen o no sols. Chi-quadrat de Pearson 0,912 (p-valor 0,339)

Com més edat hi ha més prevalença de soledat?

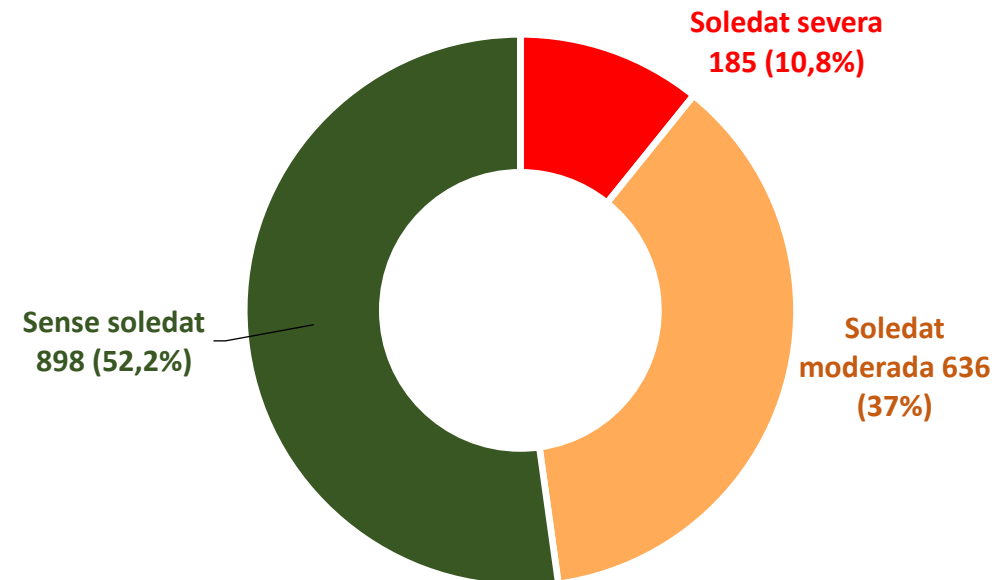
Prevalença de soledat per edat

Entre menors i majors d'edat no s'observen diferències estadísticament significatives. Chi-Square test 1,293 (p-valor 0,339)

Prevalença de la soledat menors d'edat

Prevalença de la soledat majors d'edat

Principals resultats

Entre els 15 i els 30 hi ha un percentatge de població amb més soledat que en franges posteriors contràriament al que s'ha pensat que a més edat major soledat

Entre els 85 o més anys és on hem detectat més soledat on la tenen el 70,8% de les persones

Per franges d'edat:		% (n)
De 10 a 14 anys	No soledat	54,0 (61)
	Soledat moderada o alta	46,0 (52)
De 15 a 17 anys	No soledat	39,2 (31)
	Soledat moderada o alta	60,8 (48)
De 18 a 30 anys	No soledat	41,3 (71)
	Soledat moderada o alta	58,7 (101)
De 31 a 50 anys	No soledat	48,9 (303)
	Soledat moderada o alta	51,1 (317)
De 51 a 64 anys	No soledat	58,0 (278)
	Soledat moderada o alta	42,0 (201)
De 65 a 84 anys	No soledat	58,0 (232)
	Soledat moderada o alta	42,0 (168)
De 85 anys i més	No soledat	29,2 (14)
	Soledat moderada o alta	70,8 (34)

Les persones no nascudes a la Garrotxa tenen més o menys soledat que les autòctones?

Segons l'origen

Sí, s'han trobat diferències estadísticament significatives en persones autòctones pel que fa a la prevalença de soledat. Les persones no autòctones presenten més solitud (61%) que les autòctones (47%)

Chi-quadrat de Pearson 15,845 (p-valor <,001). n=1621.

Origen		
	No autòcton	Autòcton
No soledat	39,0% (92)	53,0% (734)
Soledat	61,0% (144)	47,0% (651)
Total	100,0% (236)	100,0% (1385)

S'ha analitzat també si hi havia diferències entre les persones que porten a la Garrotxa menys de 5 anys i 5 o més anys. Les persones amb menys de 5 anys a la comarca presenten més soledat 59,4% que les que porten més de 5 anys 48,0%
Chi-quadrat de Pearson 6,784 (p-valor =0,009)

Les persones amb nivells socioeconòmics més baixos presenten més soledat?

Nivell socioeconòmic

Les persones amb una situació econòmicament baixa presenten una prevalença de soledat en un percentatge superior a la resta amb diferències estadísticament significatives

Associació lineal per lineal 85,864 (p-valor <0,001)

Situació econòmica				
	Pobra	Mitjana	Bona	Molt bona
No soledat	32,7% (54)	45,1% (449)	64,9% (441)	64,8% (46)
Soledat moderada o alta	67,3% (111)	54,9% (547)	35,1% (238)	35,2% (25)
Total	100,0% (165)	100,0% (996)	100,0% (679)	100,0% (71)

Les persones amb nivells de dependència alts presenten més soledat?

Nivell de dependència

Sí. La prevalença de soledat és significativament superior en persones amb majors graus de dependència

Associació lineal per lineal 22,093 (p-valor <0,001)

Grau de dependència de Barthel	Percentatge de dependents	Soledat segons grau de dependència de Barthel	Independència	D. lleu	D.Moderada	D.Greu	Dependència Total
Independència	95,4% (1824)	No soledat	53,2% (971)	23,9% (16)	0,0% (0)	0,0% (0)	42,9% (3)
Dependència lleu	3,5% (67)	Soledat	46,8% (853)	76,1% (51)	100,0% (10)	100,0% (3)	57,1% (4)
Dependència moderada	0,5% (10)	Total	100,0% (1824)	100,0% (67)	100,0% (10)	100,0% (3)	100,0% (7)
Dependència greu	0,2% (3)						
Dependència total	0,4% (7)						
	100% (1911)						

Les persones amb nivells baixos de benestar emocional presenten més soledat?

Benestar emocional

Sí. En relació al benestar emocional (test WEMWBS) només un 13,7% (126) de les persones que presentaven soledat presentaven baix nivell de benestar emocional, però el 95,5% (126) de les persones amb baix benestar emocional tenien soledat amb diferències significatives

Chi-quadrat de Pearson 126,844 (p-valor <0,001).

Benestar emocional	No soledat	Soledat	Total
Normal o alt	55,3% (984)	44,7% (795)	100,0% (1779)
Baix benestar emocional	4,5% (6)	95,5% (126)	100,0% (132)

Les persones amb soledat utilitzen més els dispositius electrònics?

Ús de la tecnologia

No. Pel que fa a fer servir o no dispositius electrònics no hi ha diferències entre persones que tenen soledat i les que no en tenen

Chi-quadrat de Pearson 1,355 (p-valor 0,244).

Ús dispositius electrònics		
	No soledad	Soledad
Ús	67,1% (662)	69,6% (635)
No ús	32,9% (324)	30,4% (277)
Total	100,0% (986)	100,0% (912)

Les persones amb soledat fan ús durant més temps dels dispositius electrònics?

Ús de la tecnologia

Sí. Les dades ens indiquen que les persones amb soledat fan un major ús diari dels dispositius electrònics

Mann-Whitney U 422483,000 (p-valor <0,005)

Hores d'ús diari dispositius electrònics		N	Min	Max	Mitjana	Desviació Std.
No soledat	Hores totals	990	0	20	2,21	2,571
Soledat	Hores totals	921	0	20	2,54	2,845

Conclusions

- El 48,5% de la població enquestada presenta solitud moderada o severa sent la prevalença major en les franges de 15-30 i 85 i més anys.
- Un 10,8% (207) de persones de la Garrotxa pateixen una soledat severa i un 37,7% (714) moderada.
- La soledat s'associa significativament amb les persones no autòctones, nivell socioeconòmic baix, nivell de dependència alt, baix benestar emocional.
- Per la resta de variables analitzades (gènere, viure sol, etc) no s'han trobat diferències estadísticament significatives.

Limitacions i futurs estudis

- Els estudis de prevalença no permeten establir relacions de causa – efecte, sinó que permeten avaluar factors associats.
- La informació referida a les percepcions subjectives de la soledat i a les preferències o necessitats per intentar reduir el sentiment de soledat, seria més adequat recollir-la amb mètodes de tipus qualitatiu, per poder completar l'estudi dels determinants de salut.
- Podria haver-hi un biaix d'informació i que haguessin respost més persones amb soledat no volguda que les persones que estan actives socialment i tenen el temps més restringit.
- No s'ha arribat suficientment a col·lectius específics amb major vulnerabilitat com immigrants recents i amb dificultat en el maneig del català i el castellà, persones amb discapacitat o persones de baix nivell socioeconòmic i s'ha aconseguit menys resposta dels grups d'edat de més de 85 anys i menys de 17.
- El nombre de persones d'altres gèneres (no binari o altres) és reduït (10) i poc representatiu però el 60% (6) presenten soledat forta o moderada. El 50% (3) forta soledat i l'altre 50% (3) moderada. En posteriors estudis creiem que caldria analitzar amb detall aquest tipus de col·lectius.

¡Moltes gràcies!